

IRTI

Teemana
huume-
politiikka

HUUMETYÖN ERIKOISLEHTI
1/2023

**Nuoriso-
väkivallan ehkäisy
on aikuisten
vastuulla**
s. 9

**Nuorten
huumekuolemat
tutkitaan**
s. 20

**IH kysyi
eduskuntaryhmiltä
huumepolitiikasta**
s. 14



IRTI HUUMEISTA
-PUHELIN:
0800 980 66
ma-pe 9-15 & ma-to 18-21



4

AJANKOHTAISTA

Torstin päivän palkitut,
kevätkokouskutsu,
Läheistenpäivä



20

Kansijuttu:

Nuorten huumekuolemat tutkitaan

Onnettomuustutkintakeskus selvittää vuoden 2023
aikana, miksi Suomi on Euroopan kärkeä nuorten
huumekuolemissa.



14

IH KYSYI EDUSKUNTARYHMITÄ

Miten huume politiikka on edistynyt ja mihin
haasteisiin aiotaan vastata 2023–2027?

20

KOLUMNI

Nuorisoväkivallan ehkäisy on aikuisten vastuulla,
sanoo kirjailija, MTV Uutisten rikostoimituksen
päällikkö Tiia Palmén.



IRTI HUUMEISTA RY



Päätoimittaja
Mirka Vainikka,
toiminnanjohtaja

Toimitussihteeri
Birgitta Suorsa,
viestintäpäällikkö

Tekijät
Päivikki Kumpulainen
Patrik Lindström
Janita Maijanen
Karin Nynäs-Aspö
Tapio Öllikainen
Tiia Palmén
Ronja Vento
Ida Virta
Antti Yrjönen

Kustantaja
Irti Huumeista ry
Fredriksberginkatu 2
00240 Helsinki

Painopaikka
Grano, Helsinki

Julkaisun ilme ja taitto
Hahmo

Painosmäärä
1 500 kpl

Toimituskunta
Henri Grönholm
Janita Maijanen
Petra Müller
Mira Reponen
Joni Saikkonen
Birgitta Suorsa
Emmi Tallgren-Peräkylä
Mirka Vainikka
Ronja Vento
Sami Viinikainen
Ida Virta

Keskustoimisto
info@irtihuumeista.fi

Vapaaehtoistoiminta
Janita Maijanen p. 050 339 5283

**Huudikoutsitoiminta
ja huumetyö**
Petra Müller p. 050 472 0372

Läheistyönkeskus
Fredriksberginkatu 2
Kehitysjohdaja Mira Reponen
p. 050 371 3466

Sähköpostit
etunimi.sukunimi
@irtihuumeista.fi

Huumetyön erikoislehti
Irti ilmestyy neljä kertaa
vuodessa
Irti-lehti on
Irti Huumeista ry:n jäsenetu.

Lehti ilmestyi
1985–1995 nimellä *Läheinen*,
1996–2014 nimellä *Irti*,
2015–2022 nimellä *Taite*.

ISBN 2342-9232
(painettu)
ISSN 2342-9240
(verkkojulkaisu)

Kannen kuva
Patrik Lindström

Kuva: Antti Yrjönen

PÄÄKIRJOITUS

Huumeiden käyttö arkipäiväistyy

HUUMEMAAILMAAN LIITTYVÄT trendit, aineiden
käyttötavat ja -kulttuuri ovat muuttuneet huomattavasti
viime vuosikymmeninä. Huumeiden käytöstä ja sen
lieveilmiöitä ei saa tulla yhteiskunnassamme normaalia.
Tarvitaan toimenpiteitä rikollisuuden torjuntaan,
julkisten tilojen turvallisuuteen, työnan-
tajien ja työntekijöiden arjen huume-
haittojen esilletuomiseen sekä
huumekuolemien vähentämiseen.
Etenkin nuorten pahoinvoinnin
ja huumekuolemien ehkäisyn
kanssa on kiire, että huumekuolemien vähen-
tämiseen valjastetaan myös
Onnettomuustutkintakeskus
OTKES, joka aloitti hankkeen
nuorten huumekuolemien syiden
selvittämiseksi.

Huumeiden käytön arkipäiväis-
tyminen vaikuttaa meihin monin
tavoin ja välillisesti jokaiseen aikuiseen
veronmaksajana. Me totumme näkemään
sekavasti käyttäytyviä ihmisiä ainakin
isojen kaupunkien julkisissa tiloissa ja asemanseuduilla.
Totumme siihen, että päihteiden käyttöä näkyy kaduilla
ja ulkona. Totumme median väkivaltaisiin uutisiin.
Nuoriso- ja rikollisjengit, vankilakundit ja rikoksen tekijät
paistattelevat näkemyksineen mediassa, vailla pitkän
linjan ammattilaisten näkemyksellistä kommentointia ja
vuorovaikutusta. Mediassa on vaikea huomata, millainen
rikollisen identiteetti on ja onko hän toipunut myös
identiteetiltään niin, että sitoutuu nyt noudattamaan
yhteiskunnan lainsäädäntöä ja normeja.

Olen ehdottomasti vuorovaikutuksen ja keskustelu
kannattaa linjalla. Keskustelu edistää aina toipumista
ja avaa erilaisia näkökulmia asioihin. Kuitenkin on
niin, ettei huume- ja rikollismaailmasta saa tulla liian
normaalia. Ulkona julkisissa tiloissa ei pidä joutua
pelkäämään, vaan riippuvuuteen sairastuneille ihmisille ja
heidän läheisilleen on tarjottava hoitoa ja tukea. Huume-
kuolemien tavoitteeksi on asetettava nolla. Ihan kuin
liikennekuolemienkin tavoitteena on.

Huumeiden käytön arkipäiväistymiskehitykselle
on tehtävä loppu. Tämä vaatii päihdepolitiikan linjan
kirkastamista kokonaisuudessaan sekä 1997 kirjoitetun
huume-strategian uusimista tähän päivään.

Mirka Vainikka, toiminnanjohtaja, Irti Huumeista ry

LEDARE

Narkotikabruket blir vardagligare

NARKOTIKAVÄRLDENS TRENDER SAMT preparatens
användningssätt och -kultur har förändrats betydligt under de
senaste decennierna. Narkotikabruket och dess negativa följder
får inte normaliseras i vårt samhälle. Det behövs åtgärder för
att motverka brottsligheten, öka säkerheten på all-
männa platser, lyfta fram narkotikabrukets
negativa följder i arbetsgivarnas och
arbetstagarernas vardag samt minska de
narkotikarelaterade dödsfallen. Det
brädskar särskilt när det gäller att
förebygga ungas dåliga mående och
narkotikarelaterade dödsfall. När
det gäller att minska dödsfallen
är det viktigt att engagera också
Olycksutredningscentralen
OTKES, som har startat ett pro-
jekt för utredning av orsakerna till
ungas narkotikarelaterade dödsfall.

När narkotikabruket blir allt van-
ligare och vardagligare påverkas våra liv
på många sätt, och indirekt påverkas alla
vuxna skattebetalare. Vi vänjer oss vid att se
människor som beter sig virrigt åtminstone i större
städers offentliga rum och kring stationerna. Vi vänjer oss vid
att användningen av narkotika och alkohol syns på gatorna och
utombus. Vi vänjer oss vid nyheter om våld. Ungdomsgäng, kri-
minella gäng, fängelsekunder och brottslingar visar gärna upp
sig och sina åsikter i medierna, utan att erfarna yrkesmänniskor
tas med för att kommentera och interagera. I medierna är det
svårt att urskilja vilken identitet en brottsling egentligen har,
om hen har lämnat kriminal identitet bakom sig och är redo att
följa samhällets lagar och normer.

Jag anser absolut att det är bra att interagera och disku-
tera. Diskussion främjar alltid tillfrisknandet och öppnar nya
synvinklar. Ändå är det så att narkotika- och brottsvärlden inte
får bli för normal. Vi ska inte behöva vara rädda ute i offentliga
rum, utan det är människor som har insjuknat i beroende och
deras anhöriga som ska ges vård och stöd. Målet för narkotika-
relaterade dödsfall ska vara noll. Precis som målet för trafikrela-
terade dödsfall.

Vi måste vända utvecklingen som gör narkotikabruk allt
vardagligare. Det kräver att rusmedelspolitikens linje förbättras
i sin helhet samt att narkotikastrategin från 1997 uppdateras
till vår tid.

Mirka Vainikka, verksamhetsledare, Fri från narkotika rf

Torstin päivän palkitut

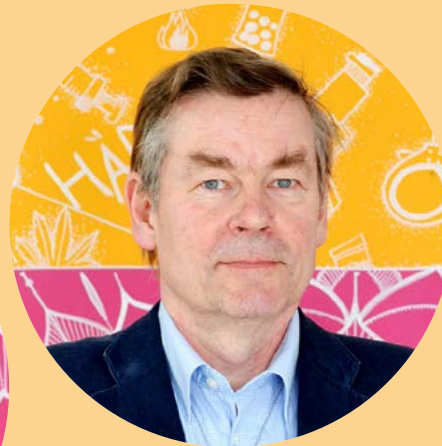


SOMEVAIKUTTAJA JA KIRJAILIJA **Hanna Tikander** palkittiin Torstin päivänä Oma pää – Pääoma -kunniamaininnalla. Hän on tuonut *Selvin päin* -kirjassaan ja -podcastissaan esille päihteiden käytön seurauksia, sober curious -kulttuuria ja päihdetömyyttä nykyaikaisesti vastuullisella ja positiivisella tavalla.

”Aluksi puhuin podcastissa vain alkoholista, koska huumeista puhuminen on arka asia. Kun aloin kirjoittaa kirjaa *Selvin päin – Erään bilettäjänsä tarina* -kirjaa, päätin ottaa myös huumeet esille. Toivoin, että mahdollisimman moni uskaltaisi hakea apua riippuvuuteen”, Tikander kertoi.



MERKITTÄVÄSTÄ VAPAAEHTOIS-
TYÖSTÄ PALKITTIIN ryhmänohjaaja,
läheiskokemusasiantuntija **Auli Mustonen**. ”Olen kiittänyt päihde-
riippuvaista poikaani, että olen hänen
riippuvuussairautensa takia löytänyt
vapaaehtoistyön Irti Huumeista ry:ssä.
On ollut ihana huomata,
että minua tarvitaan.”



TORSTI KOSKISEN JAOSTO jakoi huomionosoituksen ansioituneesta huumeiden vastaisesta viranomaistyöstä Keskusrikospoliisin KRP:n Tampereen yksikön rikosylikonstaapelille **Antti Karholalle**. Hän työskennellyt mukana huumetutkinnassa 38 vuotta ja on ollut mukana isoissa huumerikostutkimuksissa. Karhola totesi vaatimattomasti olleensa osaltaan vähentämässä katukaupassa liikkuvien huumeiden määrää.

Kuvat: Ronja Vento

Ulos epätoivosta

ALLE 30-VUOTIAIDEN NUORTEN itsemurha-, väkivalta- ja huumekuolemien syyt ja läheltä piti -tilanteet sekä niihin johtaneita mekanismeja tutkitaan vuonna 2025 päättyvässä *Ulos epätoivosta* -hankkeessa. Yksilötason lisäksi tutkitaan näitä kuolemia yhdistäviä ja erottavia tekijöitä sekä tuen ja palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. Selvitettävänä ovat myös rakenteellinen syrjintä, sosiaalinen syrjittyminen ja muun muassa sukupuoliuus, sillä nuorten kuolemissa on eroa sukupuolten välillä.

Hanketta hallinnoi THL, ja mukana ovat Nuorisotutkimusseura, A-klinikkasäätiö sekä Helsingin, Tampereen ja Turun yliopistojen tutkijoita. Irti Huumeista ry on yksi hankkeen yhteistyökumppaneista.

→ Lisätietoa <https://ulosepaivosta.fi>



Irti Huumeista ry toimii

Kevätkokous

IRTI HUUMEISTA RY:N hallitus kutsuu Irti Huumeista ry:n kevätkokouksen koolle 22.4.2023 klo 12.00. Kokous pidetään Tampereella Scandic Rosendahlissa, Pyynikintie 13. Osallistuminen on mahdollista myös etäyhteydellä. Kevätkokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 9 §:n määräämät asiat.

Irti Huumeista ry:n hallitus

Superviikonloppu

22.–23.4. SUPERVIKONLOPPU, TAMPERE

Läheisten leiri

LÄHEISTEN LEIRI 2022 järjestetään 21.–26. elokuuta Kiljalla Lomakoti Kotorannassa. Leiri on suunnattu kaikille huumeita käyttävien sekä huumeisiin menehtyneiden läheisille. Leirin ohjelmaan kuuluu Kotorannan hyvinvointiohjelman lisäksi Irti Huumeista ry:n vapaaehtoisten ohjaamat läheisten vertaistukiryhmät. Ohjelmaa on 2–3 kertaa päivässä.

Leiri on Hyvinvointilomien tuettu ryhmäloma. Haku käynnistyy maaliskuussa ja päättyy toukokuussa. Hyvinvointilomat ry valitsee leirin osallistujat hakuperusteidensa mukaan.

Ilmoitamme lomahausta tarkemmin netissä Tapahtumat-sivulla ja somekanavillamme. #LöydäTukea

→ Hakulomake löytyy nettisivulta <https://lotu.lomajarjestot.fi/calendar/HYVINVOINT/welcome>

Läheistenpäivä 5.5.

PÄIHTEITÄ KÄYTTÄVIEN LÄHEISET kokevat monenlaisia tunteita. Läheinen voi kokea muun muassa voimattomuutta, surua, ahdistusta ja iloa kulloisenkin tilanteen mukaan. Ammattilaisetkaan eivät aina tunnista läheisten tunteita eivätkä sen takia osaa kohdata läheistä arvostavasti. Tänä vuonna Läheistenpäivää vietetään tunnukseksi Kaikki tunteet ovat sallittuja.

Päihdetoimijoiden läheistyön verkosto järjestää 25. klo 13–16 webinaarin ammattilaisille tunteiden kohtaamisesta ja klo 17–19 läheisille tunteiden tunnistamisesta ja niiden hyväksymisestä.

Aloitteen Läheistenpäivästä tekivät Irti Huumeista ry, Myllyhoito-yhdistys ja Tukikohta ry. Läheistenpäivää on vietetty vuodesta 2020. Nyt mukana on jo yli kymmenen läheistyötä tekevää päihdetoimijaa.

Seuraa somessa #MyösLäheiset #KaikkiTunteetSallittu



Tallenteet YouTubeissa

HUUMEKULMA-VIDEOISSA kerrotaan huumehoidosta, toipumisesta ja läheisten tilanteesta. Terveysneuvontapäivien 2022 tallenteissa asiantuntijaluentoja ja kokemusasiantuntija **Metta Sävikarin** toipumistarina.

→ YouTube > Irti Huumeista > Terveysneuvontapäivät 2022

Voit seurata toimintaamme somessa:



@irtihuumeista, @laheistyonkeskus



@IrtiHuumeista



@irtihuumeistary



@irtihuumeista



@IrtiHuumeistary



irtihuumeista.fi/lahjoita

Tue toimintaamme:

IBAN FI93 1555 3000 1121 60

Opioidikuolemia harvoin korvaushoidossa olevilla

VALTAOSA OPIOIDIEN päihdekäyttöön liittyvistä kuolemista tapahtuu korvaushoidon ulkopuolella, väitös-tutkija **Claudia Mariottini** toteaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Helsingin yliopiston tuoreen tutkimuksen mukaan vain kahdeksan prosenttia buprenorfinia ennen kuolemaansa päihteenä käyttäneistä oli ollut korvaushoidossa. Buprenorfiini on Suomessa yleisimmin käytetty opioidi. Kahdella prosentilla korvaushoito oli lopetettu kuolemaa edeltäneen vuoden aikana – lähes aina potilaan aloitteesta.

Suomessa korvaushoidon ulkopuolella kuolee opioideihin etenkin alle 25-vuotiaita. Heistä alle prosentti oli ollut kuollessaan tai viimeisen elinvuotensa aikana korvaushoidossa.

Nuoret naiset alttiita haitoille

Alle 25-vuotiaista opioideihin kuolleista oli naisia merkittävästi enemmän kuin miehiä.

”Huumeita käyttävät nuoret naiset vaikuttavat olevan vielä miehiäkin alttiimpia huumeiden käytön haitoille. He saattavat ottaa suurempia riskejä esimerkiksi annostelussa ja aineiden yhteiskäytössä”, Mariottini kertoo ja muistuttaa, että useiden tutkimusten mukaan nuorilla naisilla on nuoria miehiä enemmän traumaattisia kokemuksia, mikä saattaa altistaa huumeiden käytölle.

THL:n oikeuskemisti **Pirkko Kriikun** mukaan hoitoon pääsyn esteiden purkaminen on kriittistä kaikkien huumeita käyttävien ja aivan erityisesti nuorten kohdalla.

THL: Opiodeihin kuolleista vain harva oli korvaushoidossa – erityisesti nuorten huumeidenkäyttäjien hoitoon pääsyä tulisi helpottaa (10.2.2023). Lääkärilehti: Opioidikorvaushoidossa olevien määrä on jatkanut kasvuaan (5.12.2022)

Amfetamiiniriippuvaisille korvaushoito?

AMFETAMIINIRIIPPUVAISILLE MÄÄRÄTYLLÄ ADHD-lääkkeellä lisdeksamfetamiinilla on saatu hyviä tuloksia sairaalahoitoon joutumisen ja kuoleman riskin ehkäisemisessä.

Lisdeksamfetamiinin käytön aikana kuolleisuusriski oli 57 % alhaisempi ja päihderiippuvuudesta johtuvan sairaalajakson riski 18 prosenttia alhaisempi verrattuna lääkkeettömiin ajanjaksoihin.

Lähde: UEF: ADHD-lääke lupaavin amfetamiiniriippuvuuden hoidossa (16.11.2022)

Muitakin huumeriippuvuuksia hoidettava

Tutkimuksessa tarkasteltiin erityisesti sellaisia lääkeaine-löydöksiä ja -yhdistelmiä, joihin vainajalla ei ollut lääkärin määräämää reseptiä. Kuolemansyiden oikeuskemiallisissa tutkimuksissa buprenorfiinin kanssa todettiin useimmiten bentsodiatsepiinien, stimulanttien, alkoholin, gabapenti-noidien, muiden opioidien ja kannabinoidien käyttöä.

Tutkimuksen perusteella lääkeaineiden käyttö ilman reseptiä oli yleistä myös korvaushoidossa olevilla. ”Korvaushoitopotilaiden kohdalla myös muiden päihderiippuvuuksien kuin opioidiriippuvuuden hoitoa tulisi tehostaa ja tutkia hoidon sisältöä ja vaikuttavuutta tarkemmin”, Mariottini toteaa.

Korvaushoidon määrä miltei tuplaantunut

Suomessa opioidiriippuvuuteen on annettu lääkkeellistä vieroitus- tai korvaushoitoa yli 20 vuotta. Lääkärilehden asiantuntija-artikkelin mukaan vuonna 2019 opioidiriippuvuuden lääkkeellisessä vieroitus- tai korvaushoidossa oli 4 779 potilasta. Se on 44 prosenttia enemmän kuin vuoden 2015 selvityksessä.

Asiantuntijat kirjoittavat, että opioidikorvaushoidon kattavuus Suomessa on edelleen vähäinen verrattuna arvioon opioidien ongelmakäyttäjien määrästä.

Synkkä vuosi 2021

HUUMEKUOLEMIA OLI vuonna 2021 enemmän kuin kertaakaan mittaushistorian aikana, vuodesta 2006, kertoo Tilastokeskus. Huumausaineisiin kuoli 287 henkilöä, eli 29 enemmän kuin edellisvuonna.

Suurin osa huumausainekuolemista liittyi useamman aineen samanaikaiseen käyttöön. Huumeen osuus oli merkittävin, mutta huumeiden ohella oli käytetty myös esimerkiksi psyykenlääkkeitä ja/tai alkoholia. Yli 70 %:ssa vaikuttavimpana aineena oli jokin opioidi.

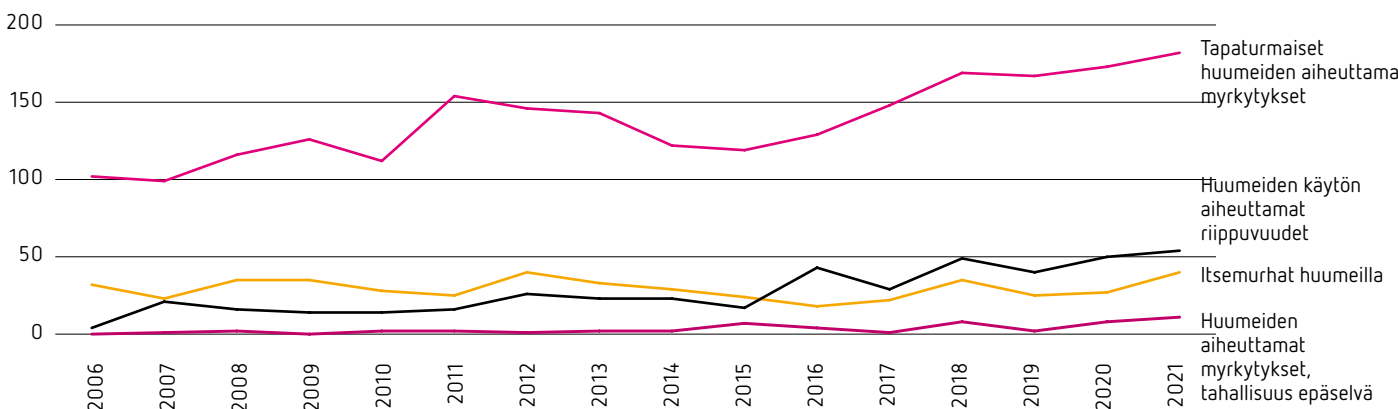
Tapaturmaiset yliannostuskuolemat johtuivat tyypillisimmillään huumeiden ja lääkeaineiden yhteiskäytöstä. Vaikuttavimpana aineena oli useimmiten syntetttinen lääkeopioidi, kuten buprenorfiini.

Vuonna 2021 useampi kuin joka kahdeksas huumekuolema oli itsemurha. Huumeilla tai huumeiksi luokiteltavilla lääke-aineilla tehtiin 40 itsemurhaa, mikä oli 13 enemmän kuin edellisenä vuonna. Erityisesti lisääntyivät miesten itsemurhat.

Huumeiden pitkäaikaiseen käyttöön tai huumeriippuvuuteen liittyvät kuolemat ovat lisääntyneet 2010-luvun puolivälistä alkaen. Vuonna 2021 huumeriippuvuuteen liittyviä kuolemia oli yli 50, joista lähes kaikki johtuivat sekakäytöstä.

Huumeisiin kuolleiden mediaani-ikä nousi 31 vuodesta 35 vuoteen. Eniten huumekuolemia oli miehillä 20–34-vuotiaiden ikäryhmässä ja naisilla 25–39-vuotiaiden ikäryhmässä.

HUUMEISIIN KUOLLEET 2006-2021



Lähde: Tilastokeskus: Kuolemansyyt 2021

Valtaosa pitää huumeita suurena riskinä

SUOMALAISET NÄKEVÄT huumeiden käytön riskit eri tavoin, käy ilmi **Jenni Savosen** väitöstyössä. Savonen tutki median, suuren yleisön ja huumeongelmaisten suhtautumista huumeiden käytön riskeihin ja rangaistuksiin. Hän jakoi suuren yleisön erilaisiin ryhmiin niiden asenteiden mukaan.

Valtaosa suuresta yleisöstä katsoo, että huumeiden käytön riskit ja vaarat ovat korkeat huumeen laadusta ja kokeilun intensiivisyydestä riippumatta (70 % vastaajista).

Toisessa ryhmässä vain kannabiksen käyttöä pidettiin matalariskisenä (15 %). Kolmas ryhmä pitää kokeiluja ja satunnaiskäyttöä pieniriskisinä (10 %). Neljännen ryhmän mukaan huumeiden käyttö on matalariskistä ennen kuin mennään koviin huumeisiin ja niiden säännölliseen käyttöön (2 %).

Kaikissa ryhmissä oli ihmisiä, jotka ovat kokeilleet tai käyttäneet huumeita jossain vaiheessa: suurimmassa ryhmässä 15 %, pienemmissä yli puolet.

Suurimmassa ja kakkosryhmässä kannatettiin muita todennäköisemmin huumausaineiden käyttörikoksesta kovia rangaistuksia. Niissä pidettiin työpaikkojen huumetestejä hyväksyttävimpinä kuin muissa ryhmissä.

Jenni Savonen. 2022. *A social representations approach to illicit drug use: The contents and consequences of representational action. Väitöstutkimus, sosiaalitieteet. Helsingin yliopisto.*

Työ ja ystävät antavat voimaa

Läheisten psyykkinen terveys on kohtalainen

LÄHEISET ARVIOIVAT omaa tilannettaan elämän eri osa-alueilla pääsääntöisesti 6–6,5:n arvoiseksi asteikolla 4–10 (4 = tilanne on erittäin huono; 10 = tilanne on erinomainen tai asia on erinomaisesti hallinnassa). Parhaat keskiarvot olivat kohdissa Asuminen (8,7) ja oma päihteiden käyttö (8,7). Matalimmat keskiarvot olivat kohdissa harrastukset (6,0), vapaa-ajan vietto (6,2) ja psyykkinen terveys (6,5).

Vuoden 2022 toinen Arjen toimintakyky -kysely Irti Huumeista ry:n isoimmassa Facebook-vertaisryhmissä toteutettiin marraskuussa (n=50). Vastaajista 38 oli huumeita käyttävän henkilön vanhempia, ja 31 vastaajaa kuulunut ryhmään yli vuoden. Sururyhmän kyselyn tuloksia esiteltiin Taite-lehden numerossa 4/2022.

Ryhmien läheisiltä kysyttiin, mitkä asiat antavat heille voimaa. Työhön liittyvät asiat mainittiin 19 kertaa, lapsenlapset 4 ja omat lapset 19 kertaa, muita perheenjäseniä ja perhe mainittiin 9 kertaa, parisuhde 8 kertaa, ystävät 14 ja lemmikit 8 kertaa, luonto 7 kertaa ja

harrastukset 14 kertaa. Harrastuksiksi mainittiin mm. taide, lukeminen, valokuvaus ja käsityöt. Myös liikunta, vertaistuki, oma rauha ja opiskelu saivat pari mainintaa. Lisäksi mainittiin meditaatio, hyvä toimeentulo, nuoren auttaminen, ulkoilu, hiljaisuus, lepääminen, yksinolo ja mielenterveyshoitaja.

Huoli huumeita käyttävästä omaa jaksamista suurempi

Koronan aiheuttaman poikkeusajan vaikutuksia kysyttäessä vastauksissa toistui, että vastaaja ei ollut päässyt osallistumaan tapahtumiin tai esim. vertaistukiryhmiin. Esiin nousivat myös pakollinen eristäytyminen läheisistä sekä hoitoonpääsyn vaikeudet. Useampi vastaaja kuvasi läheisensä alkaneen käyttää huumeita poikkeusajan myötä.

Kysyttäessä minkälaisiin vaikeuksiin vastaaja toivoo tällä hetkellä eniten muutosta, läheisen huumeidenkäyttöön ja palvelujärjestelmän toimivuuteen liittyvät muutokset mainittiin 24 kertaa. Omaan jaksamiseen, hyvinvointiin, mielenterveyteen ja muuhun terveyteen liittyvät asiat 14 kertaa ja oman talouteen liittyvät asiat 9 kertaa. Lisäksi mainittiin seuraavia muutosta kaipaavia asioita: ajankäyttö, itsearvostus, itsestä huolehtiminen, yksinäisyys, ahdistus, pelko, avuttomuuden tunne ja keskittyminen.

”Että joku muukin hoitaisi tätä käytännön asioiden hoitoa käyttäjien suhteen kanssani. Joku, johon voisin luottaa, että asia hoituu.”

Vastaajista 45 koki saaneensa vertaistukea FB-ryhmästään, ja 27 vastaajaa oli saanut ryhmästä tukea vaikeaan elämäntilanteeseen.

Teksti: Janita Maijanen, vapaaehtoistoiminnan vastaava

Nuoriso- väkivallan ehkäisy on aikuisten vastuulla

VÄKIVALTAISIA TAPPELUITA, RYÖSTÖJÄ, puukotuksia. Tällaisiin tekoihin alaikäiset syyllistyvät yhä enenevässä määrin. Nuorisorikollisuus on kasvanut Suomessa jo usean vuoden ajan, mutta vuosi 2022 oli erityisen synkkä.

Nuorten tekemät ryöstöt lähes kaksinkertaistuivat viime vuoden aikana vuodesta 2021. Kasvua oli peräti 93 prosenttia. Nuoret kantavat teräaseita ja astaloita mukanaan julkisilla paikoilla, koska he kokevat sen tuovan heille turvaa. Samaan aikaan nuorten kynnsä käyttää puukkoa on madaltunut huolestuttavasti.

Suurin osa Suomen nuorista voi hyvin. Silti meillä on tällä hetkellä liian iso joukko nuoria, jotka voivat entistä huonommin, oirehtivat rikoksilla ja ovat myös valmiita käyttämään väkivaltaa. Heistä meidän täytyy olla huolissaan.

Poliisi ei yksin pysty tilannetta parantamaan. Poliisin ennalta estävä työ ja Ankkuritoiminta nuorten parissa on äärimmäisen tärkeää, mutta yksinään ne eivät riitä. Apuun tarvitaan kodit, koulu, sosiaalitoimi, lastensuojelu, harrastuspiirit. Kaikki tahot, jotka tapaavat nuoria.

Vanhempien on oltava kiinnostuneita nuoristaan. Siitä, missä he kulkevat, kenen kanssa ja millaista nuorten somekäyttäytyminen on. Nuorille on korostettava, että veitsen kantaminen ei ole ratkaisu mihinkään.

Kouluissa on kiinnitettävä huomiota nuoriin. Useimmiten lapsista ja nuorista on nähtävissä jo heikkoja signaaleja siitä, jos elämä on luisumassa huonoon suuntaan.

Hälytyskellojen pitäisi soida nuorten kohdalla nykyistä herkemmin, jotta asioihin voidaan puuttua varhaisemmassa vaiheessa. Kun poliisit ovat jo ovella, ollaan myöhässä. Poliisi kun on yleensä vihoviimeinen lenkki ketjussa.

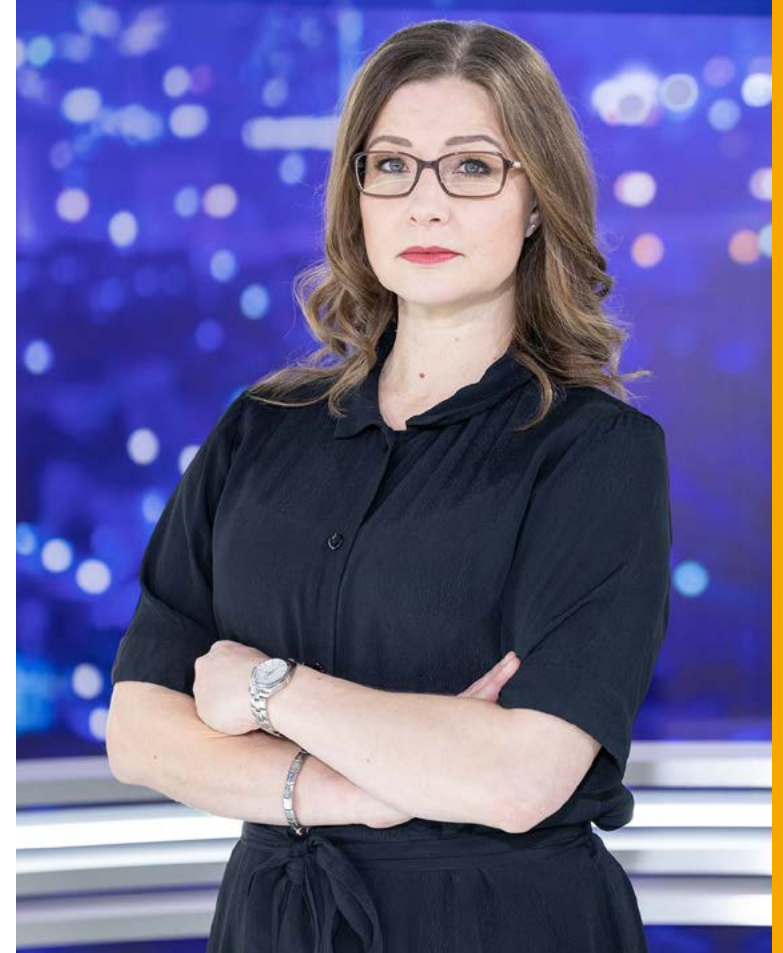
Viranomaisten tiedonvaihtoa keskenään on myös helpotettava. Viestien olisi kuljettava nykyistä sujuvammin kodin, koulun, terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja lastensuojelun välillä. Lainsäädännölliset esteet eivät saisi pysäyttää tärkeiden viestien vaihtoa.

Valitettavasti Suomessa on jo nähty traagisia esimerkkejä siitä, kun viestit eri tahojen välillä eivät kulje. Monella osapuolella oli etukäteen tietoa ja huolta nuoresta pojasta, joka murhattiin julmalla tavalla Helsingin Koskelassa joulukuussa 2020. Olisiko kiusaamiseen ja väkivaltaan ehditty puuttua ajoissa, jos tieto aikuisten välillä olisi kulkenut paremmin?

Koko yhteiskunnan on nyt herättävä nuorten väkivaltarikollisuuden kasvuun ja tehtävä kaikkensa sen ennalta ehkäisemiseksi. Meillä ei ole varaa menettää nuoria ja antaa heidän luisua entistä syvemmälle rikosten kierteseen.

Tiia Palmén

Kirjoittaja on MTV Uutisten rikostoimituksen päällikkö ja Koskelan teinimurda -kirjan tekijä.



Voimia antavat

(mainintaa)

Lapset
(19)

Työ
(19)

Ystävät
(14)

Harrastukset
(14)

Muu perhe
(9)

Parisuhde
(8)

Lemmikit
(8)

Luonto
(7)

Lapsenlapset
(4)

Ilmoitukset

Ilmoitukset

Ilmoitukset

Ilmoitukset

Miten huume politiikka on edistynyt ja mihin haasteisiin aiotaan vastata 2023–2027?

Teksti: Päiviikki Kumpulainen Kuvat: Irti Huumeista ja puolueitoimistot

Eduskuntapuolueet luottavat vahvasti ennaltaehkäisyyn, kun niiltä tiedustelee keinoja huumehaittojen vähentämiseen. Muissa kysymyksissä erot ovat selvemmät.

IRTI HUUMEISTA RY kysyi puolueiden eduskuntaryhmien puheenjohtajilta huumehaittojen vähentämisen tärkeimmistä keinoista, palvelujen ja ehkäisevän työn riittävydestä, huume poliittisesta linjasta, merkittävimpien tartuntatautien ehkäisystä sekä julkisten tilojen turvallisuuden parantamisesta. Samalla tiedusteltiin puolueen onnistumista huume politiikassa päättyvällä vaalikaudella ja sitä, miten puolue aikoo vastata kauden 2023–2027 haasteisiin.

Huumehaittojen vähentämisen tärkeimmäksi keinoksi nousee useimmiten ennaltaehkäisy. Se on ensisijainen keino Kristillisdemokraattien, Liike Nytin ja SDP:n mielestä. Keskusta, Kokoomus ja Vasemmistoliitto ilmoittavat tärkeimmäksi keinoksi opioidikorvaushoidot. RKP ja Vihreät pitävät tärkeimpänä keinona käyttöhuoneita, ja Perussuomalaiset terveysneuvontaa.

Kun kysyttiin palvelujen ja ehkäisevän työn riittävyydestä valtakunnallisesti, lähes kaikissa vastauksissa nousivat kehittämiskohteiksi korvaushoito, terveysneuvonta sekä päihdehoito ja kuntoutus. Vain Liike Nyt ja Keskusta ovat sitä mieltä, että terveysneuvontaa on osin riittävästi tarjolla.



Liike Nyt ei kannata huumeiden käyttöhuoneiden kokeilua, huumeiden dekriminialisointia eikä kannabiksen laillistamista.
– Harry Harkimo, Liike Nyt

Perussuomalaiset on ajanut kovempia rangaistuksia huume kauppiaalle.
– Ville Tavio, Perussuomalaiset



SDP:lle huumeiden käytön ja haittojen ennaltaehkäisy on keskeistä.
– Antti Lindtman, Sosialidemokraatit



Mielenterveyspalveluiden kehittämisestä ovat kaikki puolueet yhtä mieltä; ne joko eivät ole riittäviä tai eivät vastaa tarpeeseen tai ainakin vaativat kehittämistä. Monet myös korostavat matalan kynnyksen mielen-terveyspalveluita ja terapiatakuuta. Läheisten tuki kaipaa kaikkien vastaajien mielestä kehittämistä.

Isot linjat päivitetty, päihdehoitoa myös kotiin

Hallituspuolueet korostavat päihde- ja mielenterveyslainsäädäntöön, strategioihin ja palveluihin tehtyjä päivityksiä sekä sote-uudistusta.

SDP muistuttaa, että päihde politiikan ongelmana on ollut sen hajanaisuus sekä selkeän kokonaiskuvan ja tavoitteiden puute. Päihde- ja riippuvuusstrategian tavoitteena on ehkäistä ja vähentää alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä huume aineiden käytöstä ja rahapelaamisesta aiheutuvia riskejä, haittoja ja ongelmia kaikissa ikäryhmissä.

Vasemmistoliiton aloitteesta eduskuntaan perustettiin vaalikauden alussa päihde poliittinen Marraskuun ryhmä. Puolueen kansanedustaja **Veronica Honkasalo** jätti kirjalliset kysymykset huumeiden käyttöhuoneiden kokeilusta Helsingissä ja opioidikorvaushoitoon pääsyn yhdenvertaisesta toteutumisesta.

Keskusta korostaa kolmea aikaansaattua muutosta: ehkäisevän päihdetyön tehtäviä on selkeytetty päihde- ja riippuvuustyön toteuttamiseksi hyvinvointialueilla, päihdehoitoa tulee vastedes järjestää monimuotoisesti kehittämällä liikkuvia ja kotiin tuotavia palveluja sekä sosiaalihuoltolakiin saatiin lisäys päihdetyönä tarjottavista päiväkeskuspalveluista.

RKP lisää edellisiin, että hallitus on antanut esityksen myös huume ainelain muuttamisesta.

Vihreät painottaa sote-uudistuksen tavoitetta parantaa päihde- ja mielenterveyspalveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Vihreät esitti, että Suomessa tehtäisiin Norjan tavoin laaja kokonaisselvitys nykyisen huume aine politiikan hyödyistä ja haitoista, kun kansalaisaloitetta kannabiksen rangaistavuuden poistamiseksi käsiteltiin eduskunnassa.

C-hepatiitti kuriin, hoitoonpääsy sujuvaksi

Oppisitiopuolueet ovat pitäneet eduskunnan keskustelussa esillä huume kuolemia, tartuntavaaraa, huumerikosten rangaistuksia ja hoitoonpääsyä.

Kokoomus kertoo nostaneensa esiin erityisesti lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihde palveluiden riittävyyden sekä nuorten huume kuolemien ehkäisyn. Ryhmän mukaan päihdesairaus ei saa olla este mielen-terveysongelman hoitamiseksi. Kansanedustaja **Pihla Keto-Huovinen** jätti kirjallisen kysymyksen hallituksen



Huumeiden käytön rangaistavuudesta luopuminen vaikeuttaisi huume aine rikollisuuteen puuttumista ja huume koukussa olevan henkilön auttamista.
– Päivi Räsänen, Kristillisdemokraatit

Nykyinen päihde politiikka ei toimi. Päihde politiikan painopiste tulee siirtää rangaistuksista haittojen ehkäisyyn.
– Atte Harjanne, Vihreät



toimenpiteistä C-hepatiittitartuntaa kantavien potilaiden hoitamiseksi ja taudin eliminoimiseksi.

Perussuomalaiset on ajanut kovempia rangaistuksia huume kauppiaalle. PS:n mukaan massamaahanmuuton vähentäminen vähentäisi myös huume haittoja ja nuorison jengiytymistä.

Kristillisdemokraatit korostaa, ettei Suomella ole varaa menettää nuoria, jopa alle 10-vuotiaita, huume kierteeseen. Huumeiden käytön rangaistavuudesta luopuminen vaikeuttaisi puolueen mukaan huume aine rikollisuuteen puuttumista ja huume koukussa olevan henkilön auttamista. KD on vaatinut terveydenhuollon henkilöstön päihde osaamisen lisäämistä.

Liike Nyt ei kannata huumeiden käyttöhuoneiden kokeilua, huumeiden dekriminialisointia eikä kannabiksen laillistamista. Puolueelle on tärkeää, että riippuvainen pääsee hoitoon heti osoitettuaan siihen suostuvuutta ja että hoito toteutetaan yksilöllisesti, tarve perusteisesti.

Huumeet ja lainsäädäntö: Miten suomalaista huumepolitiikkaa tulisi parantaa?

KESKUSTA	Lainsäädännön nykyinen linja on hyvä. Keskusta ei kannata huumeiden käytön rangaistuksista luopumista (dekriminalisointia). Tarvitaan tehostettua terveysneuvontaa ja tietoa nuorille päihteiden käytön seurauksista sekä joustavia matalan kynnyksen palveluja päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.
KOKOOMUS	Lainsäädännön nykyinen linja on hyvä. Huumausaineiden käytön taloudellisia, terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja dekriminalisointi ei ainakaan helpottaisi. Painopiste on oltava ennaltaehkäisyssä ja matalan kynnyksen palveluiden vahvistamisessa. Haluamme parantaa ehkäisevän ja korjaavan päihdetyön kokonaisuutta sekä varmistaa palveluiden nivoutumisen sujuvaksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Varmistamalla laadukkaan ja oikea-aikaisen hoidon sekä poistamalla nykyisiä hoitoon pääsyn esteitä haluamme turvata ongelmakäyttäjille avun ja vähentää huumekuolemia ja -haittoja, kuten oheistauteja ja rikollisuutta.
KD	Lainsäädäntöä tulee tiukentaa ja rangaistuksia koventaa. Suomi on kärkimaa alle 25-vuotiaiden nuorten huumekuolemissa Euroopassa, joten on vastuutuntua vaatia huumeiden käyttöhuoneita tai huumeiden käytön rangaistavuudesta luopumista. Varhainen puuttuminen päihderiippuvuuteen on tehokkainta auttamista. Pääasiallisena ongelmana hoitoon pääsulle ovat vakava resurssien puute ja pitkät jonot.
LIIKE NYT	Lainsäädännön nykyinen linja on hyvä. Dekriminalisointi ja jopa kannabiksen laillistamisesta puhuminen ei ole hyväksi ja antaa väärän signaalin nuorille. Kaliforniasta saatu tutkimus kannabiksen laillistamisesta osoittaa, että laillistaminen ei vähentänyt laitonta myyntiä. Laillistaminen ja dekriminalisointi lisää riippuvuuksia.
PERUS-SUOMALAISET	Lainsäädäntöä tulee tiukentaa ja rangaistuksia koventaa. Huumeisiin tulee ottaa nollatoleranssi.
RKP/SFP	Lainsäädännön nykyinen linja on hyvä. Haluamme aktiivisia toimia päihteiden ongelmakäytön ehkäisemiseksi.
	Uusien hyvinvointialueiden on otettava aktiivinen ote päihdeongelmien ennaltaehkäisyssä ja vähentämisessä. Päihdehuollon tulisi aiempaa paremmin olla kytkettynä mielenterveyshuoltoon ja pääsyä mielenterveyspalveluiden piiriin tulisi helpottaa, ja riippuvuussairauksien kanssa kamppailevien pääsyä mielenterveyspalveluihin tulisi helpottaa. Riippuvuussairauksiin ja päihteiden ongelmakäyttöön liittyy usein psyykkinen pahoinvointi. Päihteiden ongelmakäytön ei tulisi poissulkea avun saamista mielenterveysongelmiin, vaan apua ja tukea tulisi olla tarjolla samanaikaisesti ja rinnakkain.
SDP	Ei suoraan kantaa lainsäädäntöön. Pelko tai riski rangaistuksista ei saa estää hoitoon hakeutumista tai saamista. Avun saaminen pitää olla mahdollisimman helppoa. Rangaistavuus ja palvelut ovat kokonaisuus ja niitä yhdessä tarkastelemalla on löydettävä ratkaisu riippuvuuden hoitoon ja huumeiden käytön ja haittojen vähentämiseksi. Tavoitteena on hillitää huumeiden käytöstä aiheutuvia terveysvaikutuksia ja ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Resurssveja on kohdistettava tarvittaviin mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluihin ja hoitoon; hoitojen kehittämisessä erityisesti päihteiden käyttäjiin, joilla on myös mielenterveyden häiriö. On parannettava pidempien kuntoutusjaksojen saamista.
VASEMMISTO-LIITTO	Lainsäädäntöä tulee löyhentää ja rangaistuksia keventää. Huumeiden käytön rangaistavuus on poistettava ja samalla tehtävä suuret panostukset päihdehuollon palveluihin. Käytön ja pienen määrän hallussapidon rangaistavuuden poiston jälkeenkin huumausaineiden valmistus, tuonti ja vienti, kuljetus sekä myynti olisivat rangaistavia tekoja. Huumeiden käyttöön tulee puuttua sosiaali- ja terveyspolitiikalla, ei tuomioilla. Suomalainen päihde- ja riippuvuuspolitiikka tarvitsee uudistuksen. Sen on perustuttava tutkittuun tietoon haittoja vähentäen ja käyttäjiin kohdistuvia leimoja poistaen. Palveluita on kehitettävä ihmisoikeusperusteisesti. Heikoimmassa asemassa olevien ihmisten perusoikeuksien toteutumista on vahvistettava. On säädettävä erillislaki, joka mahdollistaa valvotun huumeidenkäyttötilan pilotoinnin, sekä selvítettävä naloksonin jakelun mahdollisuutta. Huumekuolemia on ehkäistävä ja vähennettävä THL:n julkaisemien suositusten ja toimenpide-ehdotusten mukaan.
VIHREÄT	Lainsäädäntöä pitää löyhentää ja rangaistuksia keventää. Nykyinen päihdepolitiikka ei toimi. Päihdepolitiikan painopiste tulee siirtää rangaistuksista haittojen ehkäisyyn. Käyttörangaistukset on poistettava, sille on laaja asiantuntijoiden tuki. Inhimillisen päihdepolitiikan keskiössä tulee olla varhainen puuttuminen ja hoitoon ohjaus. Näin vähennetään suomalaisten huumekuolemia ja päihteiden aiheuttamia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. On aloitettava kannabiksen laillistamisen, markkinoiden sääntelyn ja verotuksen valmistelu Saksan kokemuksia hyödyntäen. Sääntelyn tavoitteena on estää päihteiden käyttäjien ongelmien syventymistä sekä vähentää rikollisuutta ja harmaata taloutta. Lisäksi päihde- ja mielenterveyspalvelut pitää nivoa nykyistä paremmin yhteen. Moni huumeriippuvainen kärsii myös mielenterveysongelmista, siksi päihteiden käyttö ei saa olla este palveluiden saamiselle.

Miten tulette vastaamaan huumepoliittisiin haasteisiin eduskuntakaudella 2023–2027?

KESKUSTA	Tuemme hyvinvointialueita toteuttamaan niiden laatimia päihdepoliittisia strategioita. Haluamme turvata päihdehoidon riittävät voimavarat. Tuemme järjestöjen toimintaedellytyksiä ja mahdollistamme vertaistuen.
KOKOOMUS	Hoitopaikkojen ja -palvelujen saatavuutta on parannettava päihdehuollon erityispalveluissa ja perusterveydenhuollossa. Erityisesti on panostettava ongelmakäyttäjien matalan kynnyksen palveluihin sekä korvaus- ja ylläpitohoitoon. Lisäksi huumeiden maahantuontia on estettävä nykyistä tehokkaammin, ja panostettava valistukseen. Hoidon jälkeistä tukea ja kuntoutusta on parannettava ja tartuntatautien leviämistä huumeiden käyttäjien keskuudessa on ehkäistävä.
KD	Toimia jo varhaislapsuuden syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi tarvitaan lisää. Järjestäytyneeseen huumausainerikollisuuteen ja huumekauppaa rahoittavien katujengien toimintaan on puututtava tehokkaammin. Rangaistavuus on säilytettävä, ja hoitoonohjausta sekä valistustyötä huumeiden käytön vaaroista on kehitettävä. Kouluterveys- ja opiskelijahuollon resurssveja on vahvistettava vastaamaan tarvetta. Poliisin ja terveydenhuollon yhteistyö hoitoonohjauksessa on kehitettävää.
LIIKE NYT	Kannattaisi panostaa ehkäisevään päihdetyöhön sekä lastensuojeluun. Lastensuojelun valtuuksia tulee lisätä, ei kaventaa. Huumeiden käyttöön laitoksissa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Hoitolaitoksien hoidon vaikuttavuutta tulee arvioida ja jakaa rahaa vaikuttavuuden mukaan. Tiettyjä hoitomuotoja ei tule syrjiä ja hoitoon pääsy ei saa olla alueesta riippuvaista. Hoitopaikan ei tule riippua asuinpaikasta vaan yksilön tarpeesta.
PERUS-SUOMALAISET	Ensisijaisesti tiukan linjan kautta, mutta myös avun tarjoamista silmällä pitäen. Huumeidiilerin ja salakuljettajien toimintaa tulee hankaloittaa esimerkiksi rangaistuksia koventamalla. Tullin resurssveja on syytä lisätä huumeiden maahantuonnin hankaloittamiseksi.
RKP/SFP	Suomeen tulee perustaa valvottuja huumausaineiden käyttöhuoneita, joissa tarjotaan apua, suojaa ja neuvontaa päihteiden ongelmakäyttäjille. Myös matalan kynnyksen vastaanottoja, hoitomuotojen tarjontaa ja moniammatillista yhteistyötä on lisättävä. Hoitoa ja apua tulee saada nimettöminä ilman ajanvarausta. Myös perheelle ja läheisille tulee tarjota tukea ja keskustelua: esim. vanhemman päihderiippuvuus vaikuttaa koko perheeseen. Tarvitsevien on päästävä oikea-aikaisesti mielenterveyspalvelujen piiriin, jotta ei olisi riskiä itselääkintään, esim. huumeilla. Ennaltaehkäisyyn on panostettava enemmän. Edelleen on varmistettava riittävä kolmannen sektorin rahoitus.
SDP	Huumeiden käytön ja haittojen ennaltaehkäisy on keskeistä. Oppilashuollossa ja sosiaali- ja terveydenhuollossa on puututtava mahdollisimman varhain juurisyihin ja lisättävä päihdeosaamista. Resurssveja on parannettava peruspalveluissa ja varmistettava palveluiden integraatio. Haittojen vähentämiseksi on varmistettava neulojenvaihdon mahdollisuus hyvinvointialueilla, myös liikkuvana palveluna. Valvottujen käyttöhuoneiden kokeilu antaisi tietoa palveluiden toimivuudesta sekä huumeiden käytöstä. Päihdepalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja laadun varmistamiseksi on laadittava kansallinen selvitys ja toimenpideohjelma hyvinvointialueiden kanssa. Huumepolitiikkaan tarvitaan kokonaisvaltainen näkemys ja ohjelma toimenpiteineen. Sen tavoitteena on huumeiden käytön yhteiskunnallisesti merkittävien taloudellisten, inhimillisten, sosiaalisten ja terveyshaittojen ehkäisy ja vähentäminen, aineiden kysynnän ja tarjonnan vähentäminen ja rikollisuuden torjunta.
VASEMMISTO-LIITTO	On toteutettava putkalain uudistus, jonka tavoitteena on päihtyneiden hyvinvoinnin varmistaminen ja putkakuolemien estäminen. Selviämishoitoasemia on perustettava joka maakuntaan. Päihteitä käyttäville asunnottomille on varmistettava riittävät ensisuojauspalvelut. Suomessa kuolee eniten nuoria huumeisiin koko Euroopassa: avun hakemisen kynnystä on laskettava ja palveluiden saatavuutta parannettava. On helpotettava ja nopeutettava kuntoutukseen ja katkaisuhoidon pääsyä, pidennettävä hoitojaksoja ja lisättävä tuettua asumista päihdekuntoutujille. Päihteiden testausmahdollisuus ja hallussapito on vapautettava muillekin tutkiville tahoille kuin poliisille ja tullille. Päihteiden käyttäjien pääsy mielenterveyspalveluiden piiriin on turvattava. Tarvitaan myös lisää nais erityisiä ja erilaiset vähemmistöt huomioivia päihde- ja riippuvuuspalveluita.
VIHREÄT	On siirryttävä rohkeammin rankaisemisesta haittojen vähentämiseen ja nojattava tutkittuun tietoon. On mahdollistettava käyttöhuoneiden perustaminen huumekuolemien ehkäisemiseksi ja palveluiden tarjoamiseksi. Hoitoa pitää saada yhdestä paikasta matalalla kynnyksellä. On myös varmistettava, että jokainen päihdekuntoutukseen haluava pääsee hänelle sopivaan hoitoon. Palvelurakennetta on uudistettava niin, että käyttäjät voivat saada erilaisia ja eripituisia päihdekuntoutuksen palveluita: esim. vankiloissa on tarjottava mahdollisuutta päihdekuntoutukseen, jossa huomioidaan asiakkaan yksilölliset tarpeet ja kuntoutussuunnitelma. Korvaushoitoja pitäisi hyödyntää vain vaikeissa huumeriippuvuuksissa. Myös alle 18-vuotiaille on tarjottava alaikäisille räätälöityä kuntoutusta.

Miten huumeita käyttävien henkilöiden keskuudessa esiintyviä tartuntatauteja voitaisiin ehkäistä? Miten aiotte seuraavalla hallituskaudella edistää tavoitetta eliminoida C-hepatiitti vuoteen 2030 mennessä?

KESKUSTA	Tartuntatautitestaukseen tulee päästä matalalla kynnyksellä. C-hepatiittitestauksen kansallisen toimeenpanon strategiaa tulee tehostaa. C-hepatiittiin sairastuneiden hoitoon pääsyä tulee nopeuttaa. Puhtaiden neulojen jakamista ja terveysneuvontaa pitää lisätä.
KOKOOMUS	Tartuntatautien ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi on asetettava selkeämmin strategiset tavoitteet, joita voidaan mitata. Tartuntojen ehkäisemisessä ja niiden haittojen minimoimisessa olennaista on vahvistaa varhaista testausta ja oikea-aikaista hoitoa. Tartuntatautien ehkäisyä on edelleen tehostettava myös mm. neulanvaihto-ohjelmilla, terveysneuvonnalla ja opioidiriippuvaisten korvaushoidolla.
KD	Terveydenhuollon henkilöstön päihdeosaaminen tulee saada tarvetta vastaavalle tasolle lisäämällä päihdeopetuksen resursseja. Uusilla hyvinvointialueilla huumeongelmaisten hoitoketjut on saatava kuntoon, jotta hoidon jatkuvuus voidaan turvata. Hoitoon pääsyn kriteerit on yhtenäistettävä koko Suomessa. Nyt päihdehoidon saatavuus riippuu kunnasta eivätkä palvelut ole yhdenvertaisia asiakkaille. On pystyttävä tarjoamaan myös lääkkeetöntä vieroitushoitoa lääkkeellisten korvaushoitojen sijaan.
LIIKE NYT	Meillä on hyviä neulanvaihtopisteitä, joissa voi käydä tarkastamassa onko sairauksia. Neulanvaihtojen yhteydessä voitaisiin tehdä testejä, niin kuin nyt jo paljon tehdään (esim. Symppis).
PERUS-SUOMALAISET	Ei vastausta
RKP/SFP	On huolestuttavaa, että C-hepatiitti yleistyy nuorilla. Olisi tärkeää suunnata ennaltaehkäisevä toiminta erityisesti riskiryhmiin ja turvata mahdollisuus matalan kynnyksen testaukseen koko maassa. Myös riittävästi neulanvaihtopisteitä tarvitaan.
SDP	Pistovälineiden vaihtomahdollisuus tulee olla saatavilla kaikilla hyvinvointialueilla. Tätä palvelua voidaan tarjota myös liikkuvana palveluna. Ruiskuhuumeiden käyttäjille tulee olla saatavissa matalan kynnyksen palveluita myös kaikilla hyvinvointialueilla. Samoin tärkeässä osassa ovat tietoisuuden lisääminen, terveysneuvonta, opioidikorvaushoidot sekä testaaminen.
VASEMMISTO-LIITTO	On panostettava huumeita käyttävien ihmisten terveysneuvontapalveluihin ja muihin matalan kynnyksen palveluihin. Terveysneuvontapisteillä tartuntatauteja voi ehkäistä vaihtamalla käytettyjä pistosvälineitä puhtaisiin kertakäyttövälineisiin, lisäämällä tietoa turvallisemmasta päihteiden käytöstä, sekä testaamalla eri tartuntatauteja. Myös jalkautuva työ on tärkeää tartuntatautien ehkäisyssä, jotta tavoitetaan ihmiset, jotka eivät vielä ole palveluiden piirissä. Jalkautuvassa työssä voidaan tehdä erilaisia pikatestejä ja ohjata ihminen palvelun tai hoidon piiriin. Täytyy myös purkaa stigmaa niin tartuntatauteja kuin päihteitä käyttäviä ihmisiä kohtaan, jolloin avun piiriin olisi helpompaa hakeutua.
VIHREÄT	Kannatamme käyttöhuoneiden mahdollistamista. Käyttöhuoneita ovat suositelleet monet asiantuntijat, kuten THL, sillä niiden on havaittu vähentävän huumekuolemia, madaltavan huumeiden käyttäjien pääsyä sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin ja lisäävän käyttäjien turvallista pistämistä ehkäisten siten esimerkiksi verivälitteisten tautien leviämistä.



Tartuntatautien ehkäisyä on edelleen tehostettava myös mm. neulanvaihto-ohjelmilla, terveysneuvonnalla ja opioidiriippuvaisten korvaushoidolla.
– Kai Mykkänen, Kokoomus



Keskustan mielestä C-hepatiittiin sairastuneiden hoitoon pääsyä tulee nopeuttaa. Puhtaiden neulojen jakamista ja terveysneuvontaa pitää lisätä.
– Eeva Kalli, Keskusta



Hoitotakuu vieroitus-hoitoon
irtihuumeista.fi

Miten puolueenne lisäisi julkisten tilojen turvallisuutta?

KESKUSTA	Tilojen käyttäjät tulee ottaa mukaan tilojen käytön suunnitteluun (esim. koulut ja kirjastot). Riittävä valaistus lisää turvallisuutta. Julkisten tilojen hyvä kunnossapito ehkäisee häiriökäyttäytymistä. Viranomaisyhteistyötä järjestöjen kanssa tulee tiivistää.
KOKOOMUS	Etusijalla on oltava huumeriippuvuudesta kärsivien ihmisten auttaminen. Julkisten tilojen turvallisuutta voidaan parantaa vahvistamalla huumeriippuvuudesta kärsivien palveluita ja varmistamalla esimerkiksi oikea-aikainen hoitoon pääsy. Kokoomus on esittänyt vaihtoehtobudjetissaan poliisin resurssien lisäämistä 8 miljoonalla eurolla, mikä mahdollistaisi osaltaan huumekaupan torjunnan vahvistamista niin netissä kuin kaduilla ja myös käyttäjien hoitoon ohjaamista poliisin toimesta.
KD	Vaatimukset huumeiden käytön rangaistavuudesta luopumiseen ja huumeiden käyttöhuoneiden perustamiseen lisäisivät julkisten tilojen turvattomuutta. Käyttöhuoneet eivät vähennä huumeasaineiden ongelmakäyttöä, eikä ole näyttöä siitä, että ne vähentäisivät yliannostuskuolemia niissä valtioissa, joissa niitä on otettu käyttöön. Käyttöhuoneiden ympäristöön keskittyy rikoksia ja huumekauppaa. Ne ovat myös askel kohti voimakkaiden huumeiden laillistamista.
LIIKE NYT	Tilojen turvallisuutta tulee lisätä jalkautuvan henkilökunnan, eli vartijoiden ja poliisin avulla. Poliisin resursseja tulee lisätä.
PERUS-SUOMALAISET	Ei vastausta.
RKP/SFP	Julkisten tilojen turvallisuus on otettava huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Valvotut käyttöhuoneet voivat osaltaan vaikuttaa julkisten tilojen koettuun turvallisuuteen. Myös valaistuksen ja turvallisuuden tunteella on yhteys, siksi riittävään valaistukseen eri tiloissa on panostettava. Yleisellä tasolla kyse on sosiaalipolitiikasta: asunnottomuuden poistamisesta, alueellisen eriytymisen pysäyttämisestä ja rikollisuuden ennaltaehkäisystä.
SDP	On tärkeää panostaa jalkautuvaan nuorisotyöhön ja etsivään päihdetyöhön. Lisäksi harrastamisen Suomen mallin jalkauttaminen koko maahan on tärkeää. Käyttöhuoneiden kokeilu toisi näyttöä siitä, siirtäisikö se huumeiden käyttöä pois julkisista tiloista. Lisäksi lähiöpoliisitoiminnan on todettu lisäävän turvallisuuden tunnetta. Julkisten tilojen turvallisuutta voidaan lisätä myös mm. lisäämällä alueiden valaistusta ja lisäämällä tiloissa tapahtumia ja yhteisöllisyyttä. Myös julkisten tilojen turvallisuuden lisäämisessä on taustalla olevien juurisyiden, kuten perheiden ongelmien ja huono-osaisuuden torjuminen erityisesti sosiaali- ja koulutuspolitiikan keinoin.
VASEMMISTO-LIITTO	Julkiset tilat, kuten puistot ja kadut, ovat kaikkien yhteisiä olohuoneita. Häiriökäyttäytymistä julkisessa tilassa ei ratkaista kasvattamalla valvontaa, vaan lisäämällä päihde- ja muita sosiaalipalveluja. Ihmisten pelkoihin on suhtauduttava vakavasti ja tarjottava eri taustoista tuleville ihmisille kohtaamispaikkoja, yhteisöllisyyttä ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elinympäristöön. Turvallisten aikuisten määrää julkisessa tilassa tulisi lisätä esimerkiksi vahvistamalla nuorisotyöntekijöiden läsnäoloa. Tarvitsemme panostuksia jalkautuvaan nuorisotyöhön sekä poliisin ennalta estävään toimintaan.
VIHREÄT	Huumeiden käyttöhuoneilla on todettu olevan muualla Euroopassa myönteisiä vaikutuksia yleiseen järjestykseen, julkisten tilojen siisteyteen ja asuin ympäristöjen turvallisuudentunteeseen, kun huumeiden käyttäjät siirtyvät kaduilta turvallisiin tiloihin. Lisäksi etsivän nuorisotyön ja ennaltaehkäiseviin palveluihin on panostettava entistä enemmän, sillä niiden avulla huumeiden käyttöön ja mahdolliseen rikolliseen käyttäytymiseen voidaan puuttua tarpeeksi ajoissa.



RKP pitää käyttöhuoneita tärkeimpänä keinona huumehaittojen vähentämiseksi.
– Anders Adlercreutz, RKP



Vasemmistoliiton mielestä huumeiden käytön rangaistavuus on poistettava ja samalla tehtävä suuret panostukset päihdehuollon palveluihin.
– Jussi Saramo, Vasemmistoliitto

Nuorten huumekuolemat tutkitaan

Teksti: Tapio Ollikainen Kuva: Patrik Lindström

Onnettomuustutkintakeskus selvittää vuoden 2023 aikana, miksi Suomi on Euroopan kärkeä nuorten huumekuolemissa.

TÄMÄN VUODEN TOISEKSI teematutkinnakseen Onnettomuustutkintakeskus OTKES valitsi nuorten huumekuolemat. Miksi tämä teema, OTKESin johtava tutkija **Hanna Tiirinki**?

– Suomi valitettavasti on Euroopan kärkeä nuorten tapaturmaisissa huumekuolemissa, minkä voi ehdottomasti nähdä yhteiskunnallisesti merkittävänä onnettomuutena. Siksi päätimme ryhtyä asiaa tutkimaan, Hanna Tiirinki kertoo.

– Huoli nuorten huumekuolemista on noussut esiin myös poliisissa ja THL:ssä, joiden kanssa teemme yhteistyötä tämän tutkimuksen toteuttamisessa.

Erityisen huolestuttavana Tiirinki pitää suomalaisissa huumekuolemissa sitä, että joukossa on myös lapsia eli alle 18-vuotiaita.

– Kyllä näitä lukuja ja tapauksia tarkastellessa herää kysymys siitä, missä määrin Suomessa onnistutaan ennaltaehkäisemisessä sekä oikea-aikaisen ja vaikuttavan avun tarjoamisessa nuorille huumeiden käyttäjille.

Poikkeuksellisen läpileikkaava tutkimus

OTKES tulee käymään läpi kaikki vuonna 2023 tapahtuvat nuorten huumekuolemat Suomessa ja selvittämään tapahtumiin johtaneita syitä. OTKES tutkii muun muassa sen, minkälaisia palveluita nuoret olivat käyttäneet, minkälaisia palveluita heille oli tarjottu tai ei ollut tarjottu, miten hoitoonohjaus toimi tai ei toiminut ja minkälaista viranomaisyhteistyötä asiassa tehtiin tai ei tehty.

– Selvitämme tapahtumaketjuja taaksepäin aivan samoilla menetelmillä, joita käytämme vaikkapa raide liikenteessä tai ilmailussa tapahtuneiden onnettomuuksien tutkimuksessa.

Loppukeväästä 2024 OTKES tulee antamaan julkisessa tutkintaraportissaan valtakunnallisia suosituksia tilanteen parantamiseksi.

Ainutlaatuisinta OTKESin tutkimuksessa on se, että viranomaisia tutkivana turvallisuusviranomaisena OTKESillä on erittäin laajat tiedonsaantioikeudet. He siis pääsevät tarkastamaan eri viranomaisten sisäistä toimintaa ja viranomaisten välisen yhteistyön kulkua poikkeuksellisen syvältä ja läpileikkaavasti.

Vastaavaa, turvallisuusviranomaisen suorittamaa tutkintaa ei huumekuolemien kohdalla ole aiemmin tehty missään päin maailmaa.

Tuoretta tietoa hyvinvointialueista

Tutkimuksen ajoitus on hyvin valittu, sillä sen avulla saadaan nyt tuoreltaan tietoa uusien hyvinvointialueiden toimintatavoista ja toimivuudesta nuorten päihderiippuvaisien auttamisessa.

– Tutkimme totta kai koko huumeita käyttävien nuorten apu- ja tukikenttää poliisista perheisiin, mutta oletettavasti monen nuoren päihdettä käyttävän kohdalla

nimenomaan monialaisten palveluiden yhteensovittamisessa ja saatavuudessa voi olla paljon haasteita, Tiirinki epäilee.

– Luulen, että viranomaiset toteuttavat kyllä sääntöjen laillisen velvollisuutensa hoitoonohjauksesta, mutta mihin ohjata, jos palvelut eivät vastaa tarvetta eikä akuutteja hoitopaikkoja vain löydy?

Tätä näkemystä heijastavat monet OTKESin jo saamat viestit huumeita käyttäneiden nuorten läheisiltä. Moni nuori ei ollut saanut palveluja, vaikka olisi niitä tarvinnut.

– Tämän teematutkimuksen kohdalla olemme saaneet poikkeuksellisen paljon viestejä yksityishenkilöiltä. Joukossa on paljon pysäyttäviä kuvauksia siitä, miten asiat vuosien saatossa etenivät ennen nuoren surullista kuolemaa.

– Haluan kiittää kaikkia viestejä lähettäneitä. Nämä kertomukset ovat meille luonnollisesti myös arvokasta tutkinta-ainesta. Luemme kaikki viestit ja huomioimme tutkimuksessa niissä esitetyt näkökulmat.

Mikä OTKES?

Onnettomuustutkintakeskus OTKES on riippumaton turvallisuusviranomainen, jonka tehtävänä on tutkia suuronnettomuuksia ja muita vaaratilanteita. Heidän velvollisuutensa on myös antaa tutkintojensa perusteella viranomaisille suosituksia yleisen turvallisuuden parantamiseksi. OTKES on valinnut vuodeksi 2023 kaksi teematutkintaa, joista toinen koskee työkuolemia ja toinen nuorten huumekuolemia.

Nuorten huumekuolemien teematutkimuksen tutkimusryhmä

Tutkimuksen johtajana toimii Hanna Tiirinki (sosiaali- ja terveydenhuollon onnettomuuksien johtava tutkija). Tutkintaryhmän johtajana on Ilona Hatakka (varautuminen ja järjestökenttä) ja tutkintaryhmän jäseninä Timo Naskali (turvallisuustutkinta), Janne Alanen (ensihoito), Sanna Ranta (sosiaali- ja terveyspalvelut), Mikko Salasuo (nuoriso- ja huume tutkimus), Antti Virtanen (oikeuslääketiede, Tarja Wiikinkoski (viranomaisten yhteistyö).

Ilmoitukset

Ilmoitukset

Ilmoitukset

Ilmoitukset

Ilmoitukset

Ilmoitukset

0800 980 66

Irti Huumeista -puhelin

ma-pe klo 9–15

iltoisin ma-to klo 18–21



Lapsella on oikeus päihteettömään kasvu-ympäristöön.

PÄIHDE PÄIVÄT

RUSMEDELSDAGARNA

UUDEN ÄÄRELLÄ: MENETELMIÄ JA KOHTAAMISIA

Päihdepäivät 2023 10.–11.5.
Helsingin Kulttuuritalolla

**Kehitä päihde- ja mielenterveysosaamistasi,
vahvista verkostojasi!**

Tervetuloa Suomen kiinnostavampaan päihdealan
koulutustapahtumaan terveys- ja sosiaalialan osaajille,
vapaaehtoisille ja päättäjille. Ohjelmassa 14 seminaaria,
2 työpajaa, sekä alan laajin messuosasto.

#KUVAKILPAILUN SATOA



Tule mukaan Huudikoutseihin!

**Haluatko arkeesi päihteetöntä mielekästä
tekemistä? Oletko kiinnostunut
vertaistoiminnasta? Haluatko löytää omia
vahvuuksia ja voimavarojasi, sekä hankkia
samalla opiskelu- ja työelämäntaitoja?**

Onko sinulla kokemusta
irtautumisesta päihteiden käytöstä
tai rikollisesta elämäntavasta?
Haluatko oman kokemuksesi myötä
lisätä metroasemien viihtyisyyttä?

Päivät koostuvat koulutuksesta,
jalkautumisesta sekä virkistys-
toiminnasta. Joka päivä on
tarjolla kahvit ja lounas.

Tule mukaan!

Huudikoutsitoiminta tarjoaa
mielekästä ja päihteetöntä teke-
mistä arkeen. Pääset hyödyntämään
omaa kokemustasi jalkautumalla ja
järjestämällä tapahtumia metro-
asemille. Saat maksuttoman
Huudikoutsikoulutuksen.

Toimintaa on Helsingissä
ja Espoossa.

Voit osallistua toimintaan
elämäntilanteesi mukaan.

Osta lippusi viimeistään 3.5.
www.paihdepäivät.fi



Jos kiinnostuit, ota yhteyttä
ja tule tutustumaan
toimintaamme:

Petra Müller
p. 050-472 0372
petra.muller@irtihuumeista.fi

